

Rozdział 1

Metodologia studiów przypadku

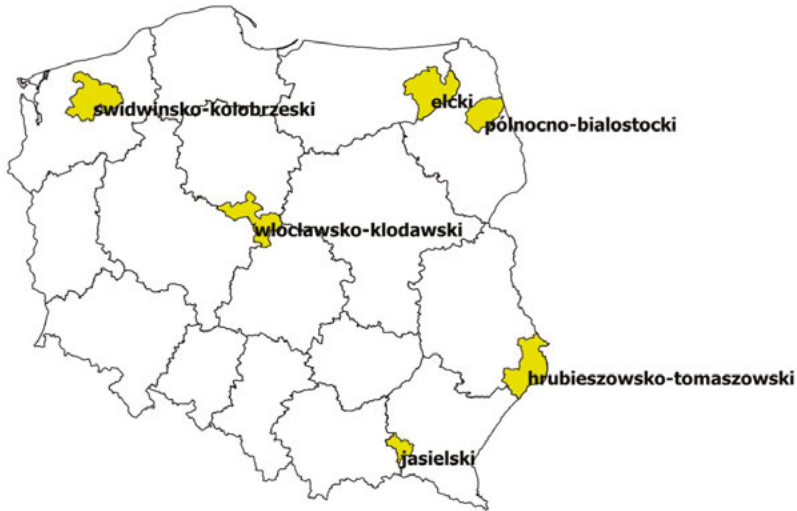
Celem II etapu analizy obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją było opracowanie studiów przypadków – indykatorywnych planów działań w sześciu wybranych podobszarach kraju. Do szczegółowych badań ilościowych i jakościowych oraz opracowania propozycji planów działań wybrano 6 podobszarów: elcki, hrubieszowsko-tomaszowski, jasielski, północno-białostocki, świdwińsko-kołobrzeski i wrocławsko-kłodawski. Wyboru tego dokonano w taki sposób, aby szczegółowe badania przeprowadzić w podobszarach o różnej genezie problemów (typologia problemowo-genetyczna opracowana w pierwszej części badania), zlokalizowanych w różnych częściach kraju, o różnej wielkości i strukturze przestrzennej (monocentryczna, policentryczna). Na ryc. 1.1 i w tab. 1.1 przedstawiono zestawienie podobszarów wybranych do badań szczegółowych oraz ich rozmieszczenie na mapie Polski.

Realizacja studiów przypadków miała miejsce między czerwcem a listopadem 2018 r. W wybranych podobszarach przeprowadzone zostały pogłębione badania ilościowe i jakościowe, w tym badania terenowe, które w każdym przypadku obejmowały:

Tabela 1.1. Podobszary wybrane do szczegółowej diagnozy i opracowania indykatorywnych planów działania

Nazwa podobszaru	Województwo	Typ problemowo-genetyczny	Liczba gmin
elcki	warmińsko-mazurskie	szok transformacyjny	11
świdwińsko-kołobrzeski	zachodniopomorskie	szok transformacyjny	14
hrubieszowsko-tomaszowski	lubelskie	opóźnienie urbanizacyjne	20
północno-białostocki	podlaskie	opóźnienie urbanizacyjne	8
wrocławsko-kłodawski	kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, łódzkie	wewnętrzne peryferie	19
jasielski	podkarpackie, małopolskie	pozostałe	9

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 1.1. Sześć podobszarów wybranych do realizacji studiów przypadku

Źródło: opracowanie własne.

- Analizę dokumentów (*desk research*): lokalne (gminne i powiatowe) strategie i programy rozwoju, lokalne plany rewitalizacji, Regionalne Programy Operacyjne, inne dokumenty o charakterze analitycznym, strategicznym i planistycznym dotyczące lokalnych problemów i potencjałów rozwojowych.
- Przegląd stron internetowych lokalnych samorządów oraz portali dotyczących spraw lokalnych w celu uzyskania wiedzy o kwestiach szczególnie ważnych i dyskutowanych na forum publicznym w lokalnych społecznościach.

Badanie ankietowe przedstawicieli lokalnych instytucji, przede wszystkim władz lokalnych (tzw. ankieta instytucjonalna). Celem tego badania było poznanie opinii lokalnych elit i liderów na temat głównych barier i potencjałów rozwojowych, a także sposobów wyjścia ze stanu marginalizacji rozwojowej (pełny zestaw wykorzystanych narzędzi badawczych jest dostępny w Internecie na stronie www.euroreg.uw.edu.pl).

- Badanie ankietowe mieszkańców (tzw. ankieta indywidualna), którego celem było uzyskanie wiedzy o perspektywie członków lokalnych społeczności nie zajmujących eksponowanych stanowisk i funkcji publicznych. Wiedza ta stanowiła uzupełnienie informacji pozyskanych od miejscowych liderów.
- Wywiady indywidualne ustrukturyzowane z przedstawicielami władz lokalnych (władze gminne, powiatowe). Ten element badania służył pogłębionemu zrozumieniu problemów rozwojowych badanych obszarów, w tym mechanizmów wymykających się pomiarowi możliwemu do przeprowadzenia w badaniu sondażowym.
- Wywiad grupowy z elementami warsztatu z lokalnymi interesariuszami (identyfikacja barier, propozycje rozwiązań), warsztat konsultacyjny z lokalnymi interesariuszami (konsultacja propozycji planu działania). Działania warsztatowe służyły przede wszystkim wypracowaniu ogólnego zarysu działań prorozwojowych i poddaniu go dyskusji na forum lokalnych ekspertów.

- Spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami. Ten etap miał na celu konfrontację zaproponowanych rozwiązań z opinią interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem osób nie sprawujących funkcji publicznych i nie wypowiadających się na co dzień na temat problemów rozwojowych danego obszaru.

Badania terenowe oraz prace nad indykatywnymi planami działań prowadzono w kilkusobowych zespołach eksperckich, złożonych z pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN oraz EUROREG UW. Jednak kluczową rolę w tworzeniu planów mieli interesariusze w badanych obszarach. Stało się tak dzięki zastosowaniu ww. narzędzi zapewniających partycypację lokalnych liderów i mieszkańców oraz dzięki konsultowaniu proponowanych rozwiązań na warsztatach i spotkaniach w końcowym etapie prac.

Zespół realizujący badanie dołożył starań, by we wszystkich badanych podobszarach stosowane były podobne narzędzia i sekwencja działań badawczych. Jednak ze względu na odmienne lokalne uwarunkowania, wielkość podobszarów i zróżnicowany stopień zaangażowania interesariuszy dopuszczono możliwość odmiennego sposobu realizowania wybranych wydarzeń w kalendarzu badań, różnych sposobów rekrutacji uczestników oraz modyfikowania scenariuszy spotkań i warsztatów, tak by najlepiej odpowiadały one zastanym okolicznościom. W tab. 1.2 przedstawiono wskaźniki ilościowe dotyczące przeprowadzonych badań:

Tabela 1.2. Wskaźniki ilościowe przeprowadzonych badań

Nazwa podobszaru	Liczba gmin	Liczba wywiadów	Liczba ankiet instytucjonalnych	Liczba ankiet z mieszkańcami	Liczba uczestników I warsztatu	Liczba uczestników II warsztatu
ełcki	11	10	42	250	11	15
świdwińsko-kołobrzeski	14	14	17	71	8	18
hrubieszowski-tomaszowski	20	18	27	202	13	14
północno-białostocki	8	11	21	248	10	8
włocławsko-kłódzki	19	10	13	17	8	11
jasielski	9	10	19	120	16	21

Źródło: opracowanie własne.